

การเพาะและขยายพันธุ์

มะลิสยาม

Jasminum siamense Craib

เตรียมวัสดุและอุปกรณ์
o เมล็ด และ กิ่งปักชำ
o พืทมอส o ดินใบก้ามปู
o ถาดหลุม o กระถาง
o ถาดรอง o บัวรดน้ำ

I ขั้นตอนการเพาะจากเมล็ด

1. เตรียมพืทมอสใส่ลงในถาดหลุมพลาสติกสำหรับเพาะเมล็ด รดน้ำให้ชุ่ม
2. วางเมล็ดมะลิลงในถาดเพาะ โดยอาจวางหลุมละ 1 เมล็ด
3. กลบเมล็ดด้วยพืทมอสบาง ๆ ไม่ควรกลบหนาเกินไป เพราะอาจทำให้เมล็ดงอกช้า
4. รดน้ำให้ชุ่มอีกครั้งเพื่อให้พืทมอสมีความชื้นเหมาะสม
5. นำถาดเพาะวางบนถาดรอง เพื่อช่วยรองรับน้ำและทำให้เคลื่อนย้ายสะดวก
6. นำไปวางในที่ที่มีแดดอ่อนๆ ส่องถึงไม่ควรวางกลางแจ้ง เพราะอาจทำให้พืทมอสแห้งเร็วและเมล็ดไม่งอก
7. รดน้ำทุกวันตอนเช้า ดูแลจนต้นกล้างอกและแข็งแรง จึงค่อยย้ายปลูกลงกระถาง

หัวข้อเปรียบเทียบ	การเพาะจากเมล็ด	การปักชำกิ่ง
1. ระยะเวลาในการเจริญเติบโต	ใช้เวลานานกว่า	ใช้เวลาน้อยกว่า
2. ลักษณะของต้นที่ได้	อาจแตกต่างจากต้นแม่	เหมือนต้นแม่
3. ความแข็งแรงของราก	มีรากแก้ว แข็งแรง	ไม่มีรากแก้ว แต่แตกรากฝอยได้
4. โอกาสสำเร็จ	ขึ้นอยู่กับคุณภาพเมล็ด	ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของกิ่งและความชื้น
5. การดูแล	ต้องดูแลตั้งแต่เมล็ดงอก	ต้องดูแลไม่ให้กิ่งเหี่ยวหรือเน่า
6. ความเหมาะสม	เหมาะสำหรับการศึกษารูปร่างของเมล็ด	เหมาะสำหรับการขยายพันธุ์ให้เหมือนต้นแม่

II ขั้นตอนการปักชำกิ่ง (แบบไม่ใช้น้ำยาเร่งราก)

1. เตรียมพืทมอสใส่ลงในถาดหลุมพลาสติกสำหรับเพาะเมล็ด รดน้ำให้ชุ่ม
2. เลือกกิ่งพันธุ์จากต้นแม่ที่สมบูรณ์ แข็งแรง ไม่มีโรคและแมลง ควรเลือกกิ่งกิ่งอ่อนกิ่งแก่ เพราะมีโอกาสออกรากได้ดี
3. ตัดกิ่งให้มีความยาว 3-5 ซม. โดยให้มีข้อติดอยู่ 1-2 ข้อ และมีตาข้างที่ซอกใบชัดเจน
4. ปักกิ่งแนวตั้งให้ตาข้างได้รับแสง จากนั้นรดรอบโคนกิ่งให้แน่นพอประมาณ (ไม่ควรวางกิ่งชำแนวนอนหรือมีวัสดุปลูกกลบตาข้าง เพราะจะทำให้แตกยอดใหม่ได้ช้า)
5. การดูแลและย้ายปลูก ทำเช่นเดียวกับขั้นตอนการเพาะจากเมล็ด

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ อพ.สร.-มรภ.พระนคร 2569

กิจกรรม ปลูกขยายพันธุ์มะลิสยามในโรงเรือนเพาะชำ ม.ราชภัฏพระนคร
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

เรียบเรียงข้อมูล: อัญชลี นิลสุวรรณ-ธงชัย ขำมี-วชิราภรณ์ ฟูโนน-ศิริวัฒน์ สุนทโรทก
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

